

Szlak nr 5, pieszy,

Szlak nr 5, pieszy, Szlak Kajkowski. Znaki niebieskie: Ełk - Klusy - Ogródek - Skomack Wielki - Orzysz (53,2 km, w EGO 36,0 km).

Zarządzający szlakiem: Oddział PTTK Suwałki

Nr w ewidencji PTTK: SU 1909 n

Rok pierwszego znakowania: 1997

Rok ostatniego znakowania, stan oznakowań: 2006 - stan dobry

Krótki opis krajoznawczy:

Trasa brzegiem jeziora przez ok. 4 km - to odcinek malowniczy, między innymi z panoramą na miasto. Góra Bunielka z panoramą na Ełk i okolicę zachęca do wejścia każdego wędrowca. Pagórkowaty teren co chwilę odkrywa nowe widoki i przypomina, że jesteśmy na terenie Mazur Garbanych. Wędrówka lasami wzdłuż linii brzegowej jeziora Lipińskie jest bardzo malownicza i momentami wymaga wykazania operatywności od turysty (powalone drzewa). Od wsi Klusy przez Ogródek, Rostki Skomackie, Skomack Wielki do Orzysza trasa przebiega szlakami, które przemierzał w dzieciństwie, młodości i do ostatnich dni swego życia poeta ludowy Michał Kajka.

W Ogródku, w domu, który zbudował samodzielnie i gdzie pisał wiersze, znajduje się muzeum Michała Kajki. Zgromadzone są w nim jego utwory a także wyposażenie mieszkalne domu oraz sprzęty rolnicze, których w tamtym czasie używali chłopci. Dalsza trasa obrazuje pozostałości po byłych PGR (rozsypane małe wsie i nieużytki rolne).

W końcowej fazie kilkukilometrowa wędrówka przepięknymi lasami, które doprowadzają do pierwszych zabudowań Orzysza - do niedawna silny i znany obiekt wojskowy, dziś spokojne miasteczko.

Stopień trudności i przydatności dla innych form turystyki:

Szlak pieszy wymaga podziału wędrówki na dwa dni. Znikoma baza noclegowa - tylko prywatnie u gospodarzy. Ewentualny powrót (z Klus, Ogródka, Skomacka Wielkiego) PKS do Ełku. Szlak idealny do pokonania rowerem w ciągu jednego dnia z Ełku do Orzysza. Powrót do Ełku pociągiem z przewozem roweru. Włączenie szlaku konnego z kierunku Ełku możliwe w oparciu o obszar leśny nad Jeziorem Ełckim, z docelowym zakończeniem koło wsi Chruściele. Idealny teren do turystyki konnej - lasy na zachód od Ruskiej Wsi, które przylegają do jeziora Lipińskie.

Turystyka narciarska idealna do realizacji na terenie rozpoczynającym się za mostem na Jeziorze Ełckim w kierunku kompleksu leśnego Rez. Ostoja Bobrów - Bartosze, góry Bunielka i miejscowości: Buniaki, Szarek, Mącze, Mąki, Szarejki. Tu następuje największe wypiętrzenie terenu (np. góra Bunielka aż 60 m w stosunku do lustra wody pobliskiego jeziora Szarek).

Km rosnąco (malejąco) Opis przebiegu szlaku (W nawiasach podano numery z lokalizacją obiektów na mapie) Długość odcinka [km]

Nawierzchnia 0,0 (53,2) Spod Stacji Wodnej PTTK (1 - szlak nr 1) za znakami niebieskimi skręcamy w lewo. Przechodzimy przez drewniany mostek dla pieszych na rzece Ełk (2 - szlak nr 1). Towarzyszą nam znaki żółte i czerwone szlaków pieszych. Idziemy wzdłuż Jeziora Ełckiego (3 - szlak nr 1). Po prawej ciąg pubów i Pensjonat Grażyna (48 - szlak nr 3). 1,0 km

Szlak nr 5, pieszy,

płyta chodnikowa 0,5 (52,7) Skrzyżowanie z ul. Zamkową. Po prawej Ełckie Centrum Kultury (50 - szlak nr 3) oraz kościół p/w NSJ (51 - szlak nr 3). Szlak niebieski skręca w lewo na most (49 - szlak nr 3). 0,8 (52,4) Po lewej zespół zamkowy z XIV/XV w, stanowiący na dawnej wyspie strażnicę krzyżacką. W późniejszych czasach wielokrotnie przebudowywany, a w końcu lat 70 pełniący funkcję więzienia. Obecnie w ruinie, wystawiany na sprzedaż, dotąd bez skutku (124). Przy ul. Zamkowej istnieje Ośrodek Jeździecki (222). Ośrodek oferuje: naukę jazdy konnej, przejazdu bryczkami, wypożyczanie bryczek na imprezy okolicznościowe. Szczegółowe informacje: 0605215327 . 1,0 (52,2) Tuż przed skrzyżowaniem i zakrętem szosy za znakami skręcamy w lewo, w ścieżkę prowadzącą brzegiem Jeziora Ełckiego. 2,6 km gruntowa nieutwardzona 1,4 (51,8) Po prawej w głębi widoczne Osiedle Grunwaldzkie. Ze ścieżki prowadzącej brzegiem jeziora panorama na wschodnią część Ełku. 2,9 (50,3) Na wysokości zrosniętego drzewami cypla opuszczamy brzeg jeziora i skręcamy w prawo. 3,6 (49,6) Skrzyżowanie z szosą asfaltową Ełk - Mostoły. Skręcamy na asfalcie w lewo, by za chwilę przejść przez mostek na kanale łączącym Jezioro Ełckie z jeziorem Szarek. 1,4 km asfalt 4,0 (49,2) Przed nami po prawej i lewej stronie szosy najnowsza zabudowa wsi Chruściele. Domy z kolumnami nawiązują do czasów dworów. Tuż przed pierwszymi domami po prawej stronie droga z kostki brukowej prowadzi w prawo do pobliskiego, nowoczesnego kompleksu rekreacyjno - wypoczynkowego z 2005 r, - do Perły Mazur (125) (19- 300 Ełk Chruściele 47, tel. 087 6214640 lub 087 6214645 www.perlamazur.pl). 5,0 (48,2) Za przystankiem PKS w Chruścielach (126) skręcamy z asfaltu w drogę żwirową. Po prawej ukazuje się jezioro Szarek (127). Ma powierzchnię ok. 133 ha i max. głęb. 6 m. Jego północna część wraz z przylegającym do brzegu lasem stanowi rezerwat Ostoja bobrów Bartosze. 2,5 km gruntowa utwardzona 6,0 (47,2) Widok na jezioro Szarek i w oddali panorama Ełku. 6,5 (46,7) Na wzniesieniu drogi, przy kierunkowskazie (128) wskazującym kierunek wejścia na szczyt skręcamy w lewo, by za chwilę przez las po kamiennych schodach wspinać się na górę. 6,7 (46,5) Wierzchołek Góry Bunelka z krzyżem i kamiennym murem (129). Obok tablica: Cmentarz Wojenny Bunelka 1914 - 1918. Miejsce spoczynku 23 żołnierzy niemieckich i 64 rosyjskich. Wspaniała panorama na Ełk i okolicę. Wierzchołek góry znajduje się 60 m ponad lustrem wody widocznego nieopodal jeziora Szarek. Schodzimy tą samą drogą na dół i kontynuujemy wędrówkę w kierunku widocznych zabudowań. 7,0 (46,2) Trasa prowadzi pomiędzy zabudowaniami gospodarczymi Prywatnego Gospodarstwa Rolnego Szarek. 7,5 (45,7) Skrzyżowanie przy budynkach mieszkalnych gospodarstwa Szarek. Skręcamy w lewo w drogę brukowaną. 0,1 km bruk 7,6 (45,6) Obok betonowego krzyża na skrzyżowaniu we wsi Szarek skręcamy w prawo, w drogę polną. 3,0 km

gruntowa nieutwardzona

8,5 (44,7) Po lewej jezioro Dębniak i zabudowania gospodarcze. 9,1 (44,1) Pierwsze

Szlak nr 5, pieszy,

zabudowania małej wsi Mące. 9,5 (43,7) Skrzyżowanie na skraju wsi Mące koło krzyża. Skręcamy w prawo, wzdłuż ściany lasu (po lewej stronie). 9,7 (43,5) Rozwidlenie dróg leśnych przy dużym głazie granitowym. Skręcamy w lewo, w drogę polną wysadzoną starymi wierzbami. 10,6 (42,6) Po prawej mijamy staw i wchodzimy na skrzyżowanie z szosa asfaltową Ełk - Mostoły. Na asfalcie skręcamy w prawo w kierunku Mostołt. 3,5 km asfalt 11,5 (41,7) Skrzyżowanie dróg przy przystanku PKS Karwowskie. Nadal idziemy szosą. 13,2 (40,0) Wieś Tracze. 14,1 (39,1) Wieś Mostoły. Sklep spożywczy i przystanek PKS (130). W lewo odchodzi szosa asfaltowa do Bajtkowa. Dalej przez wieś drogą brukowaną dochodzimy do kolejnego skrzyżowania. 0,4 km bruk 14,5 (38,7) Skrzyżowanie szos. Skręcamy w prawo, w kierunku Ruskiej Wsi, szosą o nie najlepszej nawierzchni asfaltowej. 1,9 km asfalt 16,4 (36,8) Skrzyżowanie w Pistkach. Skręcamy w lewo w żwirową drogę. 5,6 km gruntowa nieutwardzona 17,9 (35,3) Drogą polną wchodzimy do lasu. 18,4 (34,8) Na dużym skrzyżowaniu dróg leśnych trasa prowadzi prosto. Droga piaszczysta. 19,6 (33,6) Skręcamy w lewo, w mało widoczną drogę leśną. 19,8 (33,4) Mijamy pole biwakowe (131) nad jeziorem Lipińskie. Jezioro o pow. 249 ha i max głęb. 23 m położone w otoczeniu lasów. 20,4 (32,8) Za znakami szlaku niebieskiego schodzimy nad sam brzeg jeziora, by kontynuować wędrówkę wzdłuż brzegu. Ścieżka momentami może być zatarasowana przez powalone drzewa. 21,0 (32,2) Mała sródleśna polana na cyplu jeziora Lipińskie. 22,0 (31,2) Skrzyżowanie z drogą brukowaną, łączącą pobliską szosę z przesmykiem na jeziorze Lipińskie (dawniej był most). Po drugiej stronie jeziora tereny poligonu wojskowego Orzysz. Obok w sezonie bar i prywatne pole namiotowe (132). Skręcamy w prawo na drogę brukowaną. 0,1 km bruk 22,1 (31,1) Skrzyżowanie z szosą główną Ełk - Olsztyn. Przecinamy szosę i idziemy w kierunku Rożyńska (drogowskaz) (133). Droga żwirowa przez las. Po lewej zabudowania gajówki. 1,0 km gruntowa utwardzona 23,1 (30,1) Na skrzyżowaniu leśnym opuszczamy drogę żwirową i skręcamy w lewo w leśną drogę piaszczystą. 2,0 km gruntowa nieutwardzona 24,3 (28,9) Wychodzimy z lasu. W oddali przed nami zabudowania wsi Klusy. 25,1 (28,1) Skrzyżowanie drogi polnej z szosą główną Ełk - Olsztyn. Na szosie skręcamy w prawo przy pierwszych zabudowaniach Klus. Po lewej widoczne jezioro Lipińskie. 0,1 km asfalt 25,2 (28,0) Skrzyżowanie w prawo z drogą brukowaną do Skomacka Wielkiego. Skręcamy w prawo w tę drogę. 0,3 km bruk 25,5 (27,7) Wieś Klusy. Przystanek PKS, obok kościół parafialny. Klusy należą do jednej z najstarszych wsi na Ziemi Ełckiej. Brak informacji o lokalizacji wsi. W połowie XV w istniał już kościół, a na początku XVI w przy kościele była szkoła parafialna. Obecny kościół pochodzi z 1884 r. Według legendy obok kościoła leży diabelski kamień ze śladem stopy diabła (134). Kończy się bruk i zaczyna się szosa asfaltowa. 1,9 km

asfalt 26,0 (27,2) Mostek na przesmyku między jeziorami. Po lewej widoczne rynnowe jezioro Kraksztyn o pow. ok. 50 ha i max głęb. 8 m (135). Po prawej za pagórkami jezioro Drudlin Duży, zwane też Rożyńsk (140 - szlak nr 6). 26,9 (26,3) Wieś Ogródek nad jeziorem Kraksztyn. Wieś pochodzi z połowy XVI w. Jednymi z pierwszych mieszkańców wsi byli arianie, którzy założyli własny folwark. Tu na początku wsi po prawej stronie budynek, w którym żył i pracował mazurski poeta ludowy Michał Kajka (1858 - 1940). Obecnie w domu jest Regionalne

Szlak nr 5, pieszy,

Muzeum im. Michała Kajki (136)(tel. 087 4237426). W budynku gospodarczym małe muzeum sprzętów rolniczych. Obok aktualny początek (koniec) zielonego szlaku pieszego z Ogródka do Tamy k/Rajgrodu. 27,4 (25,8) Przed przystankiem PKS i sklepem spożywczym w Ogródku na skrzyżowaniu znaki niebieskie skręcają w lewo między jeziorami: Kraksztyn (po lewej)i Kały (po prawej). Droga polna prowadzi przez pastwiska. 8,6 km gruntowa nieutwardzona

Koniec opisu powiatu ełckiego 28,0 (25,2) Skrzyżowanie polnych dróg w pobliżu lasu. Skręcamy w lewo do lasu. 30,0 (23,2) Mostek na potoku łączącym pobliskie jeziora: Przykop (po lewej) i Rostki (po prawej). 31,0 (22,2) Wieś Rostki z drogą odchodzącą w lewo do Strzelnik. Idziemy przez wieś wzdłuż położonego jeziora Rostki. Powierzchnia jeziora ok. 65 ha. Maks. głęb. 20m. Wieś o charakterze letniskowym. 33,0 (20,2) Przechodzimy przez most na rzeczce Czartówka łączącej jezioro Rostki z jeziorem Orzysz. Droga do Skomacka Wielkiego prowadzi polną drogą przez pagórkowaty teren wśród łąk i nieużytków. 36,0 (17,2) Mostek na kanale wodnym łączącym widoczne po lewej stronie jezioro Mleczówka Mała z jeziorem Mleczówka (na wschód od Skomacka Wielkiego). Nieco dalej pierwsze zabudowania wsi Skomack Wielki i skrzyżowanie dróg, na którym skręcamy w lewo w drogę brukowaną. Idziemy przez wieś Skomack Wielki w kierunku zachodnim. Większa część wsi ciągnie się jednak w przeciwnym, wschodnim kierunku. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z początków XV w, a nazwa związana jest z imieniem wodza Jaćwingów - Skomandem. W Skomacku Wielkim urodził się w 1858 r poprzednio wspomniany poeta mazurski Michał Kajka. W domu tym, w drugiej części Skomacka Wielkiego, od lat jest sklep spożywczy (137). Po lewej mijamy jezioro Mleczówka Mała z zabudową letniskową. Jezioro to jest częścią jeziora Orzysz. Jezioro Orzysz ma pow. ok. 1150 ha i max. głęb. 29 m. Występują na nim liczne wyspy, z największą - Wyspą Róż. Nad brzegami liczne pola namiotowe i ośrodki wypoczynkowe z największym - WDW.

38,6 (14,6) Przejazd kolejowy linii Ełk - Orzysz.

40,6 (12,6) Pańska Wola

43,0 (10,2) Wieś Czarne

44,0 (9,2) Stacja kolejowa Odoje

44,8 (8,4) Wieś Odoje

46,5 (6,7) Leśniczówka Rzęśniki

49,0 (4,2) Grądy pod Orzyszem

51,1 (2,1) Pierwsze zabudowania Orzysza

Szlak nr 5, pieszy,

53,2 (00) Dworzec kolejowy PKP i przystanek PKS w Orzyszu

Propozycje modyfikacji przebiegu szlaku

Szlak wymaga wielu poprawek przebiegu w terenie:

1) Rezygnacja z przebiegu dotychczasowego odcinka Szarek - Pistki, ponieważ od okolicy wsi Mąki przez Tracze, Mostoły do Pistek droga jest asfaltowa. Nowy wariant byłby następujący: Szarek - Rękusy - przecięcie prostopadłe szosy E16 - Góra Pilchowa z bardzo ciekawym cmentarzem - przecięcie prostopadłe szosy E16 - Talusy - Pistki.

2) Z Rostek Skomackich do Skomacka Wielkiego poprowadzić przez Kamieńskie i dalej brzegiem jeziora Orzysz.

3) Ze Skomacka Wielkiego wycofać przebieg przez Pańską Wolę i Czarne do wsi Odoje, a wprowadzić skrót ze Skomacka Wielkiego przez Ostrów do wsi Odoje.

Powód? Przejazd kolejowy na linii Skomack - Odoje jest zlikwidowany, droga przekopana, aby nie było ruchu, zdjęte znaki ostrzegawcze. A linią jeżdżą pociągi.

4) W Ogródku proponuje się małą poprawkę: idąc w kierunku Muzeum Regionalnego nie skręcać w lewo przed przystankiem PKS i sklepem, ale przejść przez wieś do następnego skrzyżowania w lewo i wtedy za jeziorem Kały skręcić w lewo, w kierunku drogi do Rostek Skomackich.

Statystyka szlaku:

Długości odcinków szlaku na terenie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka samorządu Długość odcinka na terenie miasta/powiatu [km] Miasto Ełk 1,4 Powiat ełcki 34,6 Razem 36

Długość odcinków szlaku z podziałem na rodzaje nawierzchni:

Rodzaj nawierzchni Długość odcinka [km]

% Asfalt 8,8 24,4 Bruk 0,9 2,5 Droga gruntowa utwardzana 3,5 9,7 Droga gruntowa nieutwardzona 21,8 60,6 Inna - płyty betonowe (chodnik) 1,0 2,8 Razem 36,0 100